

Бочаров В.І.,

курсант 3-го курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Кобзар Т.С.,

к.ю.н., доцент кафедри цивільного права та процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Підприємницька діяльність приносить дохід як окремим суб'єктам господарювання, так і державі в цілому, але в Україні допомогу для розвитку підприємницької діяльності і самих підприємств організовано і реалізовано на достатньо незначному рівні. При цьому слід зауважити, що розвиток даного сектора бізнесу впливає на створення нових робочих місць, стимулювання ділової активності населення та розвитку середнього класу, що є поширеними явищами в країнах Західної Європи.

Однак активізація євроінтеграційних процесів в Україні дозволяє здійснювати пошук ефективних шляхів стимулювання та підтримки розвитку малого та середнього бізнесу на основі вивчення та запровадження досвіду європейських країн. Так, у Євросоюзі налічується понад 20 мільйонів підприємств малого та середнього бізнесу, які дають більше половини загального обороту і доданої вартості. В країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) на 1000 осіб припадає близько 42 підприємства, а частка зайнятих у сфері малого підприємництва там складає близько 75% працездатного населення. Найбільшу кількість малих підприємств створено в торгівлі, будівництві та харчовій промисловості. Що стосується України, то ці показники є значно нижчими: на 1000 населення – лише близько 3,5 підприємств та, відповідно, лише близько 11% працездатного населення.

Як засвідчує міжнародний досвід, важливою складовою конкурентоспроможності національної економіки є підприємництво. Розвиток підприємництва значною мірою залежить від зовнішнього середовища, в якому за останні роки відбулися такі суттєві зрушення:

- індивідуальна споживацька поведінка, яка проявляється у диференціації попиту;
- розвиток нових технологій, в першу чергу інформаційних і комунікаційних;
- глобалізація конкуренції [1].

Україна піднялася з 87 на 83 місце в рейтингу Doing Business-2016. За середнім підрахунком експертів Світового банку, один пункт в рейтингу Doing Business приносить державі близько 500-600 млн. дол. інвестицій.

Державі необхідно забезпечувати належні умови існування підприємств, як це робиться в державах ЄС, адже там підприємницька діяльність є основним джерелом ВВП держави, тому доречним видається переймання саме такого позитивного досвіду [4].

Звернемо увагу, що в країнах ЄС отримали розвиток дві форми державної підтримки:

- розробка довгострокових програм щодо малого і середнього підприємництва як основи законодавчої бази;
- включення малого і середнього підприємництва в рішення таких актуальних проблем, як поліпшення адміністративної і нормативної бази, фінансових і податкових умов, надання інформаційних послуг і розширення співпраці, підвищення конкурентоспроможності та доступу до досліджень, інновацій, навчання [2].

Окрім того, для здійснення державного регулювання в малому і середньому підприємстві застосовується спеціальне законодавство, розробляється і реалізується система цільових програм фінансового, інформаційного, технологічного, кадрового сприяння розвитку цього сектора економіки.

Також велике значення має правове регулювання. З метою стимулювання малого бізнесу були розроблені і введені оригінальні юридичні моделі: Європейський пул економічних інтересів, Європейська акціонерна компанія. Все це дозволяє малому і середньому бізнесу різних країн, які вступають в партнерські відносини, вирішувати проблеми протиріч національних правових систем, що полегшує їх участь у міжнародних програмах ЄС [2].

Як правило, європейська політика у сфері стимулювання малого та середнього бізнесу здійснюється на двох рівнях: через діяльність країн і через програми, що реалізуються під егідою ЄС. Заходи щодо підтримки малого бізнесу фінансуються зі структурних фондів ЄС (наприклад, Соціального фонду, Фонду регіонального розвитку).

У даному контексті цікаво розглянути досвід Польщі, оскільки в даній країні послідовна реалізація державних реформ для підтримки малого бізнесу передбачала створення базових організаційних структур. Ці структури у процесі взаємодії з урядом та парламентом забезпечують надання достовірної інформації щодо стану та перспектив розвитку підприємництва в країні, забезпечують надання кредитів малим підприємствам, сприяють розвитку інноваційних технологій та їх застосуванню в малому бізнесі. Фінансова підтримка малого бізнесу передбачає використання системи проектного фінансування малих підприємств, тобто цільове кредитування позичальника для реалізації інвестиційного проекту. На частку цього сектора припадає більше 50% ВВП країни і 60% зайнятого населення. Особливою формою підтримки підприємництва стало створення бізнес-інкубаторів, головною метою яких є на-

дання організаційної та консультаційної допомоги молодому бізнесу [3, ст. 26].

До того ж для розвитку співпраці між підприємствами в рамках ЄС було створено Бюро зі зближення підприємств, а також діє Європейська асоціація венчурного капіталу, що сприяє розвитку малих спільних фірм. Комісія ЄС організувала Комітет зі спрощення процедур у сфері підприємництва. Мережа інформаційних підприємницьких центрів дозволяє застосовувати єдині методики і схожі вимоги до підприємницьких проєктів, що відбираються, а також підвищити ефективність використання фінансових ресурсів [2].

Позитивним моментом є й те, що на рівні ЄС діють дві головні програми фінансування сектора малого і середнього підприємництва. Одна з них спрямована на забезпечення ризиковим капіталом перспективних підприємств і передбачає видачу кредитів в розмірі до 50 відсотків стартового капіталу, а також покриття до 50 відсотків експлуатаційних витрат з терміном погашення п'ять років. Друга – «Євротек» – створила мережу з 13 фондів взаємних гарантій, які виділяють кредити для інвестицій у високотехнологічні проєкти транснаціонального характеру і допомагають інвестувати в структурно-кризові галузі, а також в екологічні проєкти.

Слід зазначити, що одним з найбільш важливих напрямків регулювання і сприяння розвитку малого та середнього підприємництва є державне фінансування. Воно може здійснюватися як у вигляді прямого субсидування на основі бюджетного фінансування фондів, так і шляхом створення змішаних форм підтримки, надання гарантій з повернення кредитів, видачі їх під пільгові відсотки, участі у капіталі малих і середніх фірм [2].

Тобто для покращення економічного стану в державі треба сконцентрувати увагу на розвитку підприємницької діяльності та забезпечити його стрімкий розвиток, у зв'язку з чим вважаємо, що в наш час держава повинна приділяти більше уваги розробці програм розвитку малого та середнього бізнесу, враховуючи позитивний досвід країн ЄС, зазначений вище.

Бібліографічні посилання

1. Клепанчук О.Ю. Підприємство як суб'єкт господарювання та його складові // Наукове товариство Івана Кушніра. 2015. С. 15-19.
2. Федорова А. Розвиток малого і середнього бізнесу в країнах Європейського союзу // Збірник праць Інституту економіки та управління. 2013. № 3. URL: http://puet.edu.ua/sites/default/files/zbirnyk_taez_ch2_25122015_2.pdf.
3. Біла І.С. Світовий досвід державного регулювання підприємництва / І.С. Біла, Н.М. Салатюк // Проблеми економіки. 2014. № 3. С. 26-30.
4. Рейтинг Doing Business-2016. URL: doingbusiness.org.